

**2020 YILINA GİRERKEN
GİRİŞİMCİ VE İNSANİ DİŐ POLİTİKAMIZ**

**Mevlüt Çavuşođlu
T.C. DİŐİŐLERİ Bakanı
18 Kasım 2019**

2020 Mali Yılı Bütçe Tasarısı
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Görüşmeleri Hitabı

TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU'NA HİTAP

(18 KASIM 2019)

Değerli Başkanım, çok teşekkür ederim.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyelerini ve Başkanlık Divanımızı şahsım ve Bakanlığım adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

2020 bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Günümüz dünyasında **diplomasinin sahası ve masası** daha geniş ve çok katmanlı. Diplomasinin alanına giren meseleler **çeşitlenmiş ve iç içe geçmiş** durumda.

Çok boyutlu ve ciddi sınamalarla dolu bir coğrafyadayız. Zorlu bir konjonktürün içinden geçiyoruz.

Böylesi bir ortamda geleneksel araçlarla sonuç alabilmek kolay değil. **Vizyonu geniş, ön alıcı ve manevra yeteneği yüksek bir dış politika** izlememiz gerekiyor. Bu amaçla, "**Girişimci ve İnsani**" dış politikamızı geliştirdik.

Dış politikamızın esin kaynağı milli değerlerimiz, dayanağı insanımızdır.

Dış politikamızı tasarlayıp uygularken dayandığımız temel ilkeler, **milli çıkarlarımızın korunması, milletimizin huzur, güvenlik ve refahının sağlanmasıdır.**

Girişimci ve İnsani dış politikamızın bir diğer temel dayanağı da şüphesiz Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "**Yurtta Barış, Dünyada Barış**" anlayışıdır.

Bu temel ilkeler her tartışmanın üzerindedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde oluşturulan bu politikamız, **milli ve yerli unsurlarımızı, girişimci ruhumuzu, insani ve vicdani kültürümüzü** yansıtmaktadır. Uluslararası sistem yalpalarken biz sağlam basıyor, kararlı adımlarla ilerliyoruz.

Değerli milletvekilleri,

Türkiye tek havza ülkesi değildir. Hiçbir zaman olmamıştır ve gelecekte de olmayacaktır. Dış politikamızı belirlerken bu gerçeği dikkate alıyoruz.

Bugün **birden fazla havzada** dinamikleri olumlu yönde etkileyebilecek şekilde **sahada ve masada güçlüyüz.**

Bu gücümüzün en çarpıcı örneklerinden birini, Suriye'nin kuzeydoğusunda yürüttüğümüz **Barış Pınarı Harekatı** ve hemen sonrasında **ABD ve Rusya ile beş gün arayla müzakere ettiğimiz iki ayrı mutabakat** teşkil etmiştir.

Bu yaklaşım, Barış Pınarı Harekatı'ndan önce de devreye sokmaktan çekinmeyeceğimizi gösterdiğimiz üzere, **barışın yolunu açmak için gerektiği takdirde sert gücümüzü kullanabilmeyi** içermektedir. Bunun ayrıntılarına birazdan değineceğim.

Öte yandan, **küresel sorunların çözümüne** yönelik sonuç odaklı tezler ortaya koymak suretiyle uluslararası sistemin adalet ve hakkaniyet ekseninde şekillenmesi için çaba harcıyoruz.

Özgüvenli ve gerçekçi bir yaklaşımla, dünyadaki ve yakın çevremizdeki **değişim süreçlerini olumlu istikamette yönlendirme kararlılığına sahibiz.**

Dış siyasetimizin insani yaklaşımını ortaya koyacak şekilde mazlum ve mağdurun yanındayız.

Güçlünün değil, haklının yanında yer alacak bir sistemin oluşmasını destekliyoruz.

Barışı koruma, arabuluculuk, Medeniyetler İttifakı, kalkınma ve insani yardımlar gibi öncelikli alanlarda lider rol üstleniyoruz.

31 Ekim'de BM Genel Sekreteri'nin katılımıyla düzenlediğimiz **Altıncı İstanbul Arabuluculuk Konferansı** bu bağlamdaki liderlik ve katkılarımızı yansıtan güzel bir örnek oldu. Artık dünyanın farklı bölgelerinden gelen geleceğin arabulucularını da ülkemizde eğitiyoruz.

BM ve NATO gibi geleneksel üyeliklerimizin yanısıra, bölgesel ve tematik çalışmalarıyla öne çıkan İİT, AGİT, OECD, G20, DTÖ, KEİ, AİD, EİT, MİKTA ve D-8 gibi uluslararası kuruluş ve süreçlerdeki etkin çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu yıl **D-8** Dönem Başkanlığımızın sonuna geldik. D-8'in reformu, genişlemesi ve mümkünse D-20 haline gelmesi için çalışmalarımız sürüyor. **Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) ve Asya İşbirliği Diyalogu (AİD)** Dönem Başkanlıklarını ise devraldık. Geçen hafta devraldığımız EİT Dönem Başkanlığımız süresinde özellikle ticaretin artırılması ve bağlantılı konularına öncelik vereceğiz. Gelecek yıl da **Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ)** dönem başkanlığını üstleneceğiz.

Dış siyasetteki bu aktif yaklaşımımızın uluslararası kurumlardaki olumlu yansımalarını görmeye devam ediyoruz. (i) Ukrayna AGİT Gözlem Misyonu'nun başkanlığı **(ii)** AGİT Dönem Başkanlığı'nın Müslümanlara Karşı Ayrımcılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Özel Temsilciliği **(iii)** BM CAT (İşkenceye Karşı Komite) üyeliği ve **(iv)** UNESCO Genel Konferansı Başkanlığı gibi kritik görevlere aday gösterdiğimiz **Türk Büyükelçileri çalışma arkadaşlarımız seçildi.** Keza Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yargıçlığına ve Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu GREVIO üyeliğine yetkin iki Türk kadını seçildi. **Bunlar, faal dış politikamızın ve Türk diplomasisine olan güvenin tezahürüdür.**

TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanımız Büyükelçi Volkan Bozkır'ın BM 75. Genel Kurul Başkanlığına adaylığını da ahiren duyurduk. Bu amaçla lobi faaliyetlerimize başladık. Deneyimli diplomat ve siyaset adamı Büyükelçi Bozkır'ın, bu görevi başarıyla yürüteceğine ve ülkemizin BM'deki temsiline önemli katkıda bulunacağına inancımız tamdır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Dış siyasetimizin yürütülmesinde, aziz milletimizin takdiri sonucu geçiş yaptığımız **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi** bize güç verdi.

Bu yeni dönemde gücümüzü artıran yeni imkanlara kavuştuk. Bunlardan en önemlisi **karar alma süreçlerindeki hızlanmadır.**

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde dış politika alanında etkin ve hızlı biçimde hareket ediyoruz. Bu kararlı tutumumuz takdir topladığı kadar, oyununu bozduğumuz çevrelerin tepkisini de çekiyor. Özellikle **Barış Pınarı Harekatı'ndan** sonraki Türkiye aleyhtarı yoğun karalama kampanyasının sebebi de budur.

Bu kampanyaya karşı **birlik ve bütünlük içinde mukavemet etmemiz,** her platformda **örgütlü ve sürekli bir çaba** ortaya koymamız lazımdır. Böyle bir zamanda Gazi Meclisimizin siz kıymetli üyelerinin yabancı muhataplarıyla temaslarının artarak sürdürülmesi de büyük önem taşıyor.

Yaşamsal önemde gördüğümüz alanlarda ve milli meselelerdeki yaklaşımlarımız hakkında **parlamentar diplomamızın** tüm olanaklarıyla devrede olması kuşkusuz dış politikamıza ayrı bir güç katmaktadır. Bu yönde çalışmalar yürüten tüm milletvekillerimize şükranlarımı sunarım. Bakanlığım, bu çalışmalarınızda her zaman gerekli desteği sağlamaya hazırdır.

Değerli milletvekilleri,

Bu yılki Büyükelçiler Konferansımızın temasını **Sahada ve Masada Güçlü Diplomasi** olarak belirlemiştik. Sahada ve masada etkin, Girişimci ve İnsani dış politikamızın gerekleri doğrultusunda **Bakanlığımızın kurumsal kapasitesini de güçlendiriyoruz.**

Dış teşkilatımızın genişleme süreci devam ediyor. 2002 yılında 163 olan dış temsilcilik sayımız, bugün itibarıyla 142 Büyükelçilik, 13 Daimi Temsilcilik, 89 Başkonsolosluk, 1 Konsolosluk Ajanlığı ve 1 Ticaret Ofisi olmak üzere **toplam 246'ya** ulaşmıştır. Bu sayıyı artırmak için çalışmalar sürüyor.

Sadece temsilcilik sayımızı artırmakla kalmıyoruz. Teknolojideki baş döndürücü gelişmelerden azami istifade etmeyi ve diplomatlarımızı çağın gereklerine uygun araçlarla donatmayı da amaçlıyoruz. Bu doğrultuda geliştirdiğimiz **“Dijital Diplomasi”** girişimimizi son Büyükelçiler Konferansımız vesilesiyle paylaştık.

Değerli milletvekilleri,

Komşumuz Suriye’yi 2011 yılından bu yana rehin alan ihtilaf, kuşkusuz geride bırakmakta olduğumuz 2019’da da en büyük sınamalarımızdan birini teşkil etti.

Ülkedeki yıkımın devam ettiği bu yıl boyunca da **ihtilafın kalıcı bir siyasi çözümlerle sona erdirilmesine** ve ülkedeki otorite boşluğundan beslenen **terör tehdidinin tamamen bertaraf edilmesine öncelik verdik.**

Ülkemizin bekasına ve vatandaşlarımızın hayatına kasteden **PYD/YPG terör örgütüne karşı** 9 Ekim’de başlattığımız **Barış Pınarı Harekatı**, Fırat’ın doğusunda bir terör devleti oluşturmaya yönelik girişimleri akim bıraktı.

Suriye topraklarında göğüs göğüse savaştığımız DEAŞ’a da, PYD/YPG’ye de karşı olduğumuzu, bu terör örgütleriyle kararlılıkla mücadele edeceğimizi ortaya koyduk. Türkiye’ye karşı kurulan her oyunu, bu meyanda Suriye’nin toprak bütünlüğü ve birliğini tehdit eden tezgahları bozacağımızı gösterdik.

Asılsız suçlamalara ve yaptırım tehditlerine rağmen, sahada ve masada yürüttüğümüz kararlı mücadele neticesinde, **ABD ve Rusya Federasyonu meşru güvenlik kaygılarımızı, hareketimizin meşruiyetini ve sahada attığımız adımlarla oluşturduğumuz yeni statükoyu kabul etti.**

Kurmakta olduğumuz **barış koridoruyla Suriyeli mültecilerin gönüllü, güvenli, onurlu ve düzenli geri dönüşleri** için müsait bir ortam yaratılmasına da öncülük ediyoruz.

Nitekim, Harekat’ın başlangıcından bu yana **yerinden edilmiş kişilerin % 50’sinden fazlası geri döndü.**

Ancak özellikle Batıda “**YPG romantizmini**” yücelten büyük bir algı yönetimi ve kara propaganda kampanyasıyla karşı karşıyayız.

Asılsız söylemlere karşı hareketin gerekçe, hedef ve sonuçlarının en doğru şekilde aktarılması için stratejik **iletişim faaliyeti** yürüttük, yürütüyoruz.

Büyükelçiliklerimiz dünyanın farklı ülkelerinde **kara propagandaya** karşı yoğun çaba sarfediyorlar. Merkezde arkadaşlarımla birlikte ben de, takip etmişsinizdir, yazılı ve görsel basında çok sayıda mülakat verdim.

Öte yandan Suriye’de barış ve istikrarı yeniden tesis etmek için en fazla çabalayan ülkelerden biriyiz. **Siyasi sürecin canlandırılması** amacıyla yürüttüğümüz girişimler, **Sayın Cumhurbaşkanımızın evsahipliğinde 16 Eylül’de Ankara’da düzenlenen Türkiye-İran-Rusya Üçlü Zirvesi’nde** meyvesini verdi.

Suriye’de kapsamlı siyasi değişimin kapısını aralayacak **Anayasa Komitesi’nin** üyeleri üzerinde mutabakata varıldı. Böylece, yaklaşık iki yıldır devam eden süreci başarıyla tamamlayarak **Komite’nin 30 Ekim’de Cenevre’de çalışmalarına başlamasını sağladık.** Çalışmaların beklediğimizden daha iyi gittiğini söylemek isterim.

Kıymetli milletvekilleri,

Suriye’nin yanısıra diğer önemli komşumuz Irak’ın güvenlik ve istikrarı da tüm bölgeyi etkilemektedir.

Irak’ın yeniden imarını desteklemek suretiyle bu ülkenin kalkınmasına yardımcı olmaya kararlıyız.

Keza, Irak’ın tüm kesimlerine ulaşma hedefimiz doğrultusunda **Musul ve Basra Başkonsolosluklarımızın yeniden faaliyete** geçiriliyoruz. **Necef ve Kerkük’te ilk kez** Başkonsolosluk açılmasına yönelik çalışmalarımız da devam ediyor.

Irak’taki PKK varlığına karşı çabalarımızı da **aralıksız sürdürüyoruz.** **Pençe Harekatımız** neticesinde ülkemize terörist sızmalar önemli ölçüde azaltıldı.

Tabiatıyla, **Irak Türkmenlerinin güven ve huzur** içinde yaşamaları ve her alanda **adil temsillerinin sağlanması** yönündeki çabalarımız aralıksız devam ediyor. Bu kapsamda **Kerkük’ün statüsünün** belirlenmesine yönelik süreçleri yakından takip ediyoruz.

IKBY ile ilişkilerimizde de 2019 yılı içerisinde olumlu adımlar atıldı. Irak’ın siyasi birliği ve toprak bütünlüğü ile ilgili ilkesel yaklaşımımız temelinde bu **ilişkilerimizi daha da geliştirmeyi arzu ediyoruz.**

Ülkede Ekim ayı başından bu yana yaşanan gösterilerde yaşanan can kayıplarını endişeyle izliyoruz. Irak'ın dış güçlerin rekabet alanı haline gelmemesini, enerjisini mezhep veya etnik temelli ayrışmalarla harcamamasını istiyoruz.

İran'la iyi komşuluk ilişkilerimizi ortak menfaatlerimiz temelinde geliştirmeye devam ediyoruz. Başta Suriye olmak üzere bölgesel konular hakkında İran ile istişare sürdürüyoruz. Son harekatımıza yönelik olarak İran'dan gelen eleştirilere her seviyede gereken tepkiyi gösterdik. İran halkına zarar veren ve bölgesel ticareti olumsuz etkileyen **yaptırımları doğru bulmuyoruz.** Son dönemde İran'da yaşanan olayların sona ermesi ve İran'ın huzur ve istikrara kavuşmasını diliyoruz.

Filistin davası bizim için her zaman öncelikli konumunu koruyor. İsrail'in yasadışı işgaline ve Filistin topraklarındaki uluslararası hukuka aykırı gayriinsani uygulamalarına karşı sesimizi yükseltiyoruz.

Bu amaçla, özellikle **İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) kurumsal imkanlarını** en etkin biçimde kullandık. İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz **Olağanüstü İslam Zirveleri, BM'de** bu konuda attığımız adımlar ve kabul ettirdiğimiz kararlar bu yaklaşımımızın somut örnekleridir. Ayrıca, **Filistin iç uzlaşmasının sağlanmasına** önem atfediyor, bu konuda gerekli desteği veriyoruz.

Üç yıl süren ve Mayıs ayında sona eren **İİT Zirve Dönem Başkanlığımızı** en verimli biçimde değerlendirdik. İslam karşıtlığı konusunda üye ülkelerin ortak bir tutum benimsemesi için yoğun çaba sarfettik. Yeni Zelanda'daki terör saldırısının akabinde İstanbul'da düzenlediğimiz **Acil İİT İcra Komitesi toplantısı bu bakımdan önemlidir.**

Dönem Başkanlığımız sırasında İslam Kalkınma Fonu, Polis İşbirliği Merkezi, Arabuluculuk Dostları Temas Grubu, İstişari Kadın Konseyi, İstanbul Tahkim Merkezi, Avrupa'daki Müslümanlar Temas Grubu, Ulusal Dernekler Ağı, Ermenistan'ın Azerbaycan'a karşı Saldırganlığı Temas Grubu kurulması **somut kazanımlarımızdan** birkaçı.

Zengin etnik ve dini yapısıyla Ortadoğu'nun küçük bir modeli niteliğindeki **Lübnan'ın** içinde bulunduğu süreçten istikrarını ve toplumsal bütünlüğünü güçlendirerek çıkmasını temenni ediyoruz.

Yemen'de BM öncülüğünde sürdürülen siyasi çözüm çabalarını ülkenin toprak bütünlüğünün ve birliğinin korunması temelinde destekliyoruz.

Libya'da kalıcı ateşkesin sağlanmasını ve BM himayesinde siyasi çözüm çabalarına devam edilmesini öncelikli konu olarak görüyoruz.

Değerli milletvekilleri,

Devletimizin ve milletimizin terörle verdiği mücadeleye, bu mücadelede mensuplarını şehit vermiş bir kurum olmanın da manevi sorumluluğuyla, uluslararası tüm mekanizmaları kullanarak katkı sağlıyoruz. Dış teşkilatımızın imkan ve kabiliyetlerini bu yönde güçlendiriyoruz.

PKK'nın yurtdışı yapılanmasının baskı altına alınmasına ve faaliyetlerinin engellenmesine yönelik çabalarımız sürüyor. **Almanya ve İngiltere'de PKK sembolleri kullanan şahıslar** hakkında çıkan mahkumiyet kararları kayda değerdir.

PYD/YPG sözde komutanı PKK'lı terörist **Ferhat Abdi Şahin'in** ABD ve Almanya'ya seyahat edeceği yönünde çıkan haberler üzerine, adigeçenin tutuklanarak ülkemize iadesi talebimizi süratle anılan ülkelere ilettik. Bu taleplerimizi ısrarla takip ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın geçen haftaki ABD ziyareti sırasında da bu hususa özellikle eğildik.

DEAŞ ile Mücadele Uluslararası Koalisyonu (DMUK) içinde etkin rolümüz sürüyor. Koalisyon bünyesindeki en önemli çalışma gruplarından biri durumundaki **Yabancı Terörist Savaşçılar (YTS) Çalışma Grubu'nun** eş başkanınız. YTS'ler konusunda kaynak ülkelerin üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerini teminen gereken tüm adımları atıyoruz. Nitekim, YTS'ler ülkelere gönderilmeye başlandı. **Geçen hafta Vaşington'da Koalisyon toplantısına katılarak**, bu konulardaki öncelik ve beklentilerimizi muhataplarıma ilettim.

FETÖ'nün yurtdışı yapılanmasına yönelik çalışmalarımız da sürüyor. Bugüne kadar girişimlerimiz neticesinde **110'dan fazla FETÖ mensubu ülkemize sınırdışı edildi. 38 ülkede** FETÖ iltisaklı okul ve kursların faaliyetleri kısmen ya da tamamen sonlandırıldı, **19 ülkede** ise okullar Maarif Vakfı'na devredildi.

Değerli milletvekilleri,

ABD'yle ilişkilerimiz zor bir dönemden geçiyor. ABD'nin FETÖ ve PKK/YPG'ye ilişkin tutumun bunun temel nedeni. ABD'nin S400 tedarigimizi bağlamından koparıp alakasız konularla ilişkilendirmesi de sorunlar yarattı. ABD iç siyasetindeki karmaşmanın da bu süreçte aleyhimize sonuçlar doğurduğunu görüyoruz.

Meselelerin diyalog ve karşılıklı anlayış çerçevesinde çözülmesi için gayret ettik. Sayın Cumhurbaşkanımızın son ziyaretinde bu hususları kapsamlı şekilde ele aldık, dosyalar verdik.

Barış Pınarı Harekâtımızla PKK/YPG'nin oyununu bozduk. Bilahare, 17 Ekim ortak açıklamasıyla, **ABD hareketimizin meşruiyetini ve arazideki mevcudiyetimizi kabul etti.** Alınan yaptırım kararları kaldırıldı.

Operasyonumuz nedeniyle bizi baskı altında tutmak için ABD Kongresi'nde ülkemiz aleyhinde girişimler başlatıldı. Cumhuriyetimizin 96. yılını kutladığımız gün temelsiz iddialarla dolu iki tasarı ABD Temsilciler Meclisi'nde kabul edildi. Bunlardan, **sözde "Ermeni soykırımı" kararına (H.Res.296)** Yüce Meclisimiz, yaptığı ortak açıklamayla en güzel cevabı verdi.

Ülkemize yönelik **yaptırımlar uygulanmasını öngören yasa tasarısı da (H.R. 4695)** keza aynı yaklaşımın ürünüdür.

Bu hususları geçen hafta Sayın Cumhurbaşkanımızın ABD ziyareti vesilesiyle Amerikan tarafıyla etraflıca ele aldık. Yönetim'in iki tasarı konusunda da bizim tezlerimizle aynı noktada durması önem taşıyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın Beyaz Saray'daki görüşmesine bazı Senatörler de davet edildi.

Kongre'nin daha iyi bilgilendirilmesi ve Türkiye-ABD ilişkilerinin önemine dair bilincin pekiştirilmesi konusunda, önümüzdeki dönemde TBMM heyetlerimizin Vaşington ziyaretlerini de içeren **kamu diplomasisi faaliyetlerimizi yoğunlaştırmamız önem arz ediyor.**

Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri,

Savunma ve güvenlik politikamızın temel unsuru olan **NATO aracılığıyla da bölgemiz ve ötesinde barış, güvenlik ve istikrarın tesisine ciddi katkılar yapıyoruz.** Öndegelen üyelerinden olduğumuz NATO'yu milli çıkarlarımız doğrultusunda temel bir platform olarak kullanmayı sürdüreceğiz.

AB üyeliği, tüm sorunlara rağmen stratejik hedefimiz. Reform gündemine hız verdik.

Ancak, bugün AB'nin ülkemize karşı izlediği tutum **haksız ve kabul edilemez bir nitelik taşıyor.** AB, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında aramızda oluşan güven bunalımını aşacak adımları atmamıştır. İlaveten, terör örgütü ve yandaşlarının ortaya attığı asılsız iddialara itibar edilerek, **Barış Pınarı Harekatı bağlamında olumsuz bir hava yaratılmıştır.**

AB bölgesel ve küresel alandaki önemli gelişmeleri gerektiği şekilde **takip edememekte,** bunların neden ve sonuçlarını nesnel ve bütüncül bir şekilde değerlendirememektedir. Bunun son örneği, Balkanlar'da Arnavutluk ve Kuzey Makedonya'ya yönelik olarak alınan basiretsiz kararlarda da görüldü. Keza benzer sorunlar Karadağ'ın üyelik sürecinde yaşanmıştır.

AB'nin yaptığı hataları anlaması ve Türkiye'nin üyeliğinin Birliğe katacağı değeri görmesi durumunda, her iki taraf için de faydalı ilişkiler kurulabileceğine ve güvenin yeniden tesis edilebileceğine dair inancımızı koruyoruz. Bu çerçevede özellikle **Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve vize serbestisi konularına önem veriyoruz.**

Yunanistan'la diyalog kanallarını açık tutuyoruz. Son seçimlerde iktidara gelen, Miçotakis başkanlığındaki Yeni Demokrasi Partisi hükümetiyle sorunlu meseleleri ele almamızı kolaylaştıracak olumlu gündem başlıklarına odaklanmayı hedefliyoruz.

Milli davamız Kıbrıs konusunda sırf müzakere etmek için tekrar masaya oturmayaacağımızı sizler huzurunda vurgulamak isterim. Yeni bir süreç başlayacaksa, iki tarafın siyasi eşitliğine ilişkin tüm muğlaklıkların önceden ortadan kaldırılması gerektiğini muhataplarımızın dikkatine getiriyoruz.

Doğu Akdeniz’de en uzun kıyı şeridine sahip olan Türkiye’nin Kıbrıs Adası’nın batısında ve kuzeyindeki deniz alanlarında **meşru hak ve çıkarları** bulunmaktadır. Ülkemiz bunları korumak için **gerekli tedbirleri** almıştır, almaya da devam edecektir. Hem kendi kıta sahanlığımızda hem garantör olarak KKTC kıta sahanlığında gerekli adımları atmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri,

Rusya’yla ilişkilerimiz olumlu bir zeminde gelişmeye devam ediyor. İşbirliğinin ilerletilmesi için güçlü bir siyasi irade ve liderlerimiz arasında yakın diyalog var. Bu diyalog **bölgesel** bakımdan da önemli ve fark yaratıyor. **Suriye’den Kırım’a, Kafkasya’dan Balkanlara pek çok konuda Rusya’yla fikir alışverişinde bulunuyoruz.** Başta Kırım olmak üzere anlaşamadığımız hususlar elbette var. Bu konularda diyalog yoluyla ortak payda bulmaya çalışıyor, işbirliğini hedefliyoruz. Bu yapıcı yaklaşımın meyvelerini de topluyoruz. En son Barış Pınarı Harekatı özelinde aldığımız sonuçlar en somut örnek. Rusya’ya yönelik bu stratejik bakışımızı sürdüreceğiz.

Ukrayna’nın toprak bütünlüğünü ve egemenliğini; ülkenin doğusundaki duruma bu temelde bir çözüm bulunmasını destekliyoruz. **Kırım’ın** yasadışı ilhakını tanımıyoruz. **Kırım Tatarları’nın** durumunu iyileştirmeye yönelik desteğimizi sürdürüyoruz.

Parçası olduğumuz **Balkanlar’da** kırılğan olan barış ve istikrar ortamının korunması için elimizden gelen katkıyı vermeye; **soydaşlarımızın** refah ve esenliği için gayretlerimizi sürdürmeye devam edeceğiz. Bölgede birleştirici ve istikrar sağlayan etkimizi Üçlü İstişare Mekanizmalarımızı da kullanarak devam ettiriyoruz. Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşme hedeflerini desteklediğimiz bölge ülkeleriyle ikili ilişkilerimizi karşılıklı yarar temelinde geliştiriyoruz.

Kardeş Azerbaycan ile ilişkilerimizin önemi malumunuz. Bunu, Bakü’de düzenlenen Türk Konseyi Zirvesi, Karma Ekonomik Komisyon toplantısı ve diğer vesilelerle 2019 yılında da sürdürdük. Azerbaycan’ın Yukarı Karabağ’a ilişkin haklı davasını savunmaya devam edeceğiz.

Bakü-Tiflis-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Erzurum boru hatları, TANAP ve Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu, **Gürcistan'la dostluk bağlarımızı pekiştirdi. Abhazyaya ve Güney Osetya** ihtilaflarının barışçı yollarla Gürcistan'ın toprak bütünlüğü içinde çözüme kavuşturulmasına yönelik desteğimiz sürüyor. **Ahıska Türkleri'nin** maruz kaldıkları sürgünün 75. yılında Ahıskalı kardeşlerimizin acısını paylaşıyor ve desteğimizi sürdürüyoruz.

Güney Kafkasya'da barış ve istikrar görmek istiyoruz. Bunun için **Ermenistan'ın** yapıcı bir tutum içine girmesi ve Yukarı Karabağ sorununun çözümünü için somut gayret göstermesi gerekiyor. Ne yazık ki bu iradeyi Ermenistan'da göremiyoruz.

Orta Asya Cumhuriyetleri ile ortak tarih ve kültürümüze dayalı ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Bu yıl **Türk Konseyi'nin kuruluşunun 10. Yıldönümünü** idrak ettik. **15 Ekim'de Bakü'de düzenlenen 7. Türk Konseyi Zirvesi'nde** Özbekistan'ın Konsey'e tam üye olarak katılımını kutladık. Zirve'de kabul edilen bildiriye Barış Pınarı Harekatımıza destek verilmesinden memnuniyet duyduk. Eylül ayında Budapeşte'de açılışını yaptığımız **Türk Konseyi Avrupa Ofisi** ise Avrupa ile Türk dünyası arasındaki ilişkilere olumlu katkı yapacaktır.

Afganistan'a ikili düzeyde ve çok taraflı platformlarda her alanda verdiğimiz desteği sürdürüyoruz. Bu çerçevede, **Kararlı Destek Misyonu (RSM) bünyesinde Çerçeve Ülke görevimizi** başarıyla yerine getiriyoruz. Diğer taraftan, öncülüğünü yaptığımız ve 2011 yılında hayata geçen **Asya'nın Kalbi İstanbul Süreciyle** de Afganistan'ın komşularıyla ve bölgesindeki ülkelerle işbirliğini geliştirmesine yardımcı oluyoruz. Sürecin bir sonraki toplantısını **9 Aralık'ta İstanbul'da** yapacağız.

Değerli milletvekilleri,

Asya ve Pasifik bölgesinin küresel siyaset ve ekonomide yükselen konumuna paralel olarak dış politikamızdaki önemi ve ağırlığı artmakta.

Son Büyükelçiler Konferansımız vesilesiyle "**Yeniden Asya**" açılımımızı başlattık. Bu açılımla kıtanın dinamizminden daha iyi ve verimli biçimde yararlanmak amacıyla uzun vadeli bir yaklaşım ortaya koyduk.

Asya ülkeleri ile hem ikili hem çok taraflı ilişkilerimiz gelişiyor.

Keza, **Çin Halk Cumhuriyeti** ile ilişkilerimiz karşılıklı ziyaret ve temaslarla sürdürülüyor. İhracatımızın çeşitlendirilmesi suretiyle ticaretimizin dengeli hale gelmesini hedefliyoruz.

Uygur Türklerinin yaşamlarını barış, huzur ve refah içinde sürdürmeleri, temel insan haklarının gözetilmesi, dini özgürlüklerinin ve kültürel kimliklerinin korunmasına önem veriyoruz. Bu konuları uluslararası platformlarda ve Çin makamları nezdinde gündemde tutuyoruz. Önümüzdeki dönemde bölgeye bir ziyaret gerçekleştirilmesine yönelik plan bağlamında bunun modaliteleri ve kapsamına dair temas ve değerlendirmelerimiz sürüyor. Çin'in daveti üzerine Çin'deki durumu yerinde görmek için bir heyet göndereceğiz.

Japonya ile Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nın kazan-kazan anlayışıyla en kısa zamanda imzalanması ve **Güney Kore** ile STA'nın güncellenmesi için çalışmalarımız devam ediyor.

Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu (ASEAN) ile kurumsal işbirliğimizin güçlendirilmesi, **Yeniden Asya** politikamızın önemli bir ayağını oluşturuyor. 10 ASEAN ülkesiyle 2002 yılında 1,3 milyar Dolar düzeyinde olan toplam **ticaret hacmimiz, bugün 10 milyar Dolar seviyesine yükseldi.** Bütün ASEAN başkentlerindeki Büyükelçiliklerimizle ikili ve ASEAN'la çoktaraflı ilişkilerimizi güçlendirmek için çalışıyoruz.

Bugüne kadar 27 Afrika ülkesini ziyaret eden Sayın Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde, ülkemizin **Afrika Kıtasıyla** köklü tarihi ve kültürel ilişkilerini yeniden canlandırma yolunda büyük ilerleme kaydettik.

2008 yılında "**stratejik ortaklık**" ilişkisi tesis etmiş olduğumuz Afrika Birliği ile Üçüncü Zirveyi 2020 yılının ilk yarısında ülkemizde düzenleyeceğiz.

Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi'ne yönelik olarak izlemekte olduğumuz açılım da güçlenerek sürüyor.

Açılım politikalarımız artan temsilcilik sayımızla destekleniyor ve artan dostluk ve ticaretle ülkemizin uluslararası itibar ve görünürlüğüne katkı sunuyor. (Latin Amerika'da 2002'de 6 Büyükelçilik varken, bugün 16 Büyükelçilik ve 1 Başkonsolosluk var. Afrika'da 12 olan Büyükelçilik sayımız bugün 42 oldu.)

Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri,

Devletimizin her an ve her yerde vatandaşlarımızın yanında olduğunu hissettirmek öncelikli hedefimiz ve görevimizdir. Bu anlayışla, **yurtdışındaki vatandaşlarımızın** çıkarlarını koruma, onlara en nitelikli hizmeti etkin ve eksiksiz sunma konusunda aralıksız çalışıyoruz.

Merkez ve yurtdışı teşkilatımız, vatandaşlarımızın kesintisiz konsolosluk hizmeti alabilmeleri için yoğun mesai yapıyor.

Konsolosluk Çağrı Merkezimiz 7/24, Türkçe ve 5 yabancı dilde hizmet veriyor. Merkez bugüne kadar toplam yaklaşık 6.3 milyon vatandaşın talebine yanıt verdi.

Büyükelçiliklerimize **nöbetçi telefon** uygulaması başlattık. **Noterlik** hizmetlerini kolaylaştırdık. **Sanal POS ve POS cihazı** üzerinden ödeme imkanı getirdik. **Boşanma** işlemlerinin tanınması, **dövizli askerlik** ödemeleri, 8 dilde **adli sicil belgesi** düzenlenmesi gibi alanlarda yenilikler getirdik. Misyonlarımızda görevlendirilen **Hukuk Danışmanlarıyla** vatandaşlarımızın sorunlarına yerinde çözüm aramaya başladık. **POLNET, UYAP, ve MERNİS sistemleriyle entegrasyon** sağlayarak, vatandaşımıza hizmeti kolaylaştırdık. Bu bağlamda, **Adalet ve İçişleri** Bakanlıklarımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Avrupa genelinde yükselişte olan **aşırı sağ, İslam düşmanlığı ve ırkçılık akımlarının** yarattığı tehdit endişe verici bir noktaya ulaştı. Buna son dönemde PKK'lı grupların vatandaşlarımızı, işyerlerini ve Türk çıkarlarını hedef alan yeni saldırıları da eklendi. Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın esenliğiyle ilgili konularla yakından ilgileniyoruz.

Kültürel diplomasi alanındaki faaliyetlerimizi de hız kesmeden sürdürüyoruz. 2019, "**Türkiye-Rusya Karşılıklı Kültür ve Turizm Yılı**" ve "**Japonya'da Türk Kültür Yılı**" olarak kutlanıyor. Ayrıca 2019 yılını "**Göbeklitepe Yılı**" ilan ettik ve çok önemli ve üst düzey faaliyetler yaptık. Çok sayıda etkinliği yurtdışında gerçekleştiriyoruz. Cumhurbaşkanlığımızın himayelerindeki **Ara Güler sergisini** bu yıl Londra, Paris, Kyoto ve New York'ta açtık.

Kısa bir kesitini sunduğum dış politikamızı yüce Meclisimiz ile elele yürütüyor, Meclisimizin desteğini hissediyoruz.

Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri,

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile Bakanlığımıza **4 milyar 631 milyon TL** ödenek tahsis edilmesi öngörülmektedir.

Buna ilaveten yüklendiği görevler çerçevesinde **569 milyon TL'si Ulusal Ajans ve AB programlarına** katılım olmak üzere **AB Başkanlığı için de toplam 656 milyon TL** tutarında bütçe teklifi Komisyonunuzun onaylarına sunulmuştur. **Türk Akreditasyon Kurumu'nun (TÜRKAK)** 2020 yılı bütçe teklifi olan **26 milyon TL** ödenek de onaylarınıza sunulmuş bulunuyor.

Bütçemizin yaklaşık **%57'si yurtdışı teşkilatının harcamaları** için kullanılmaktadır. Ayrıca **%34'ü katkı payı ödemeleri ve yurtdışındaki öğretmen, okutman ve din görevlileri maaşları** için harcanmaktadır.

Sahip olduğumuz dış politika vizyonuna uygun olarak hazırladığımız **2019-2023 Stratejik Planımızda** bu harcamaların hangi başlıklarda gerçekleşeceği paylaşılmaktadır.

Diğer taraftan, bu yıl uygulamaya geçilen program bütçe esasları çerçevesinde hazırladığımız **2020 yılı Performans Programımız** da Komisyonunuzun bilgisine sunulmuştur.

Esasen yaptığımız harcamaların denetimi konusunda **Sayıştay Başkanlığımızla** çok yakın bir işbirliği içinde çalışıyoruz. Merkez ve yurtdışı teşkilatımızın 2018 yılı içerisinde yapmış olduğu harcamalara ilişkin işlemler de Sayıştay Başkanlığımız tarafından incelenmiş ve hazırlanan **Denetim Raporu** 18 Eylül 2019 tarihinde Bakanlığımıza gönderilmiştir.

Raporda yer verilen ve Bakanlığımın çalışmalarına olumlu katkı sağlayan bulgu, eleştiri ve değerlendirmeler ilgili birimlerimiz tarafından dikkatle incelenmiştir.

Bu vesileyle **2020 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor**, destek ve katkı veren **başta Başkanımız olmak üzere tüm Plan ve Bütçe Komisyonu** üyelerimize şükranlarımı sunuyorum.